GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 84. Duminecă 14 (26) Aprilie 1885.

Braşovŭ, 13 (25) Aprilie 1885.

Discursulŭ tronului, prin care Maiestatea Sa Impĕratulŭ a închisŭ a 9-a sesiune a Reihsratului vienesŭ, nu cuprinde, afară de-o enumerare sécă a obiectelorŭ discutate şi resolvate de parlamentŭ în cei şése anĭ din urmă şi afară de asigurarea ce-o întêlnimŭ în tóte mesagiele timpului de faţă despre „bunele relaţiunĭ cu tóte puterile,“ decâtŭ unŭ singurŭ pasagiu finalŭ, care indică în modŭ vagŭ viitórele planurĭ ale cabinetului Taaffe. Acestŭ pasagiu sună din cuvêntŭ în cuvêntŭ cum urméză:

„Bucurându-se de binecuvêntările păcii, guvernulŭ Meu va continuá de a-şĭ resolva problemele sale cu stăruinţă şi devotamentŭ pentru binele statului pe *cărările pe carĭ a apucatŭ,* ca sĕ sĕvêrşéscă ceea ce a începutŭ împreună cu D-vóstră, ca activitatea viitóre constituţională sĕ 'şĭ afle o desvoltare fructiferă şi astfelŭ sĕ se ajungă acelŭ scopŭ, care corespunde intenţiunilorŭ, dorinţelorŭ şi speranţelorŭ sale.“

Tocmai pentru că mesagiulŭ împĕrătescŭ a fostŭ de astădată atâta de reservatŭ în espunenerea politicei guvernului, a bătutŭ şi mai multŭ la ochĭ pasagiulŭ citatŭ, în care se accentuéză înaintarea pe „căile apucate.“

Era naturalŭ, ca toţĭ cei ce nu suntŭ mulţumiţĭ cu direcţiunea ce a luat'o politica interióră a Austriei sĕ fie neliniştiţĭ şi nemulţămiţĭ cu asigurarea laconică, că guvernulŭ Maiestăţii Sale va urmărí şi în viitorŭ aceiaşĭ direcţiune.

Intre aceştia sunt a se amintí mai ântêiu Nemţii centraliştĭ austriacĭ, carĭ îşĭ dorescŭ érăşĭ reîntórcerea acelorŭ timpurĭ, când supremaţia lorŭ asupra celorlalte naţionalităţĭ era în flóre, ér în a doua liniă suntŭ supremaţiştii maghiarĭ, carĭ se temŭ ca nu cumva direcţiunea politică din Austria sĕ ameninţe într'o ḑi şi supremaţia, de care se bucură ei aḑĭ într'o mĕsură neaşteptată.

Foile germane oposiţiunale din Austria critică aspru discursulŭ tronului puindu-lŭ în paralelă cu mesagiulŭ de deschidere dela 1869. Amărăciunea lorŭ este cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ prevĕdŭ, că oposiţiunea germană va eşi mai slăbită din viitórele alegerĭ pentru noulŭ Reichsrath. Amărăciunea s'a prefăcutŭ în înverşunare de când guvernulŭ din Viena a confiscatŭ manifestulŭ electoralŭ alŭ stângei germane oposiţionale, care a redicatŭ protestŭ în contra „tendinţelorŭ de slavisare a administraţiunei“ şi în contra „direcţiunei federaliste“, „slave“ a politicei guvernului.

Fórte nefavorabilŭ este criticatŭ discursulŭ tronului şi de foile maghiare. Acestora nu le place nicĭdecum ceea ce se petrece în Austria, dar n'au ce face, căcĭ nu le dă mâna Ungurilorŭ d'a se amesteca în afacerile interióre ale Austriei. Acésta însĕ nu opresce pressa maghiară d'a simpatisá cu supremaţiştii germanĭ.

Vorbindŭ de direcţiunea politicei cabinetului Taaffe, „Peşti Naplo“ ḑice că ea nu este liberală, ci conservativă-clericală, nu este centralistică, ci mai multŭ autonomistică, nu pangermană, ci mai multŭ slavofilă, nu constituţională, ci mai multŭ absolutistică. Direcţiunea este prin urmare cunoscută, nu se sciă însă, ḑice numita fóiă, care e intenţiunea şi scopulŭ corónei, cercurile influente şi deciḑĕtóre trebuie sĕ aibă planurile lorŭ dér nu le dau pe faţă.

Aşa credemŭ şi noi, că cercurile hotărîtóre din Viena trebue sĕ aibă unŭ planŭ şi sĕ lucreze după acestŭ planŭ. Este întrebare numai dacă acestŭ planŭ se mărginesce numai la Austria, orĭ că se estinde asupra întregei monarchii?

Cine scie dacă tăcerea cercurilorŭ influente din Viena nu e impusă tocmai de diversitatea direcţiunei politice, ce se urmăresce aḑĭ dincolo şi dincóce de Laita. Sigurŭ este însă că neodihna politicilorŭ din Peşta asupra „înaintărei pe cărarea apucată“ a guvernului din Austria îşĭ are sorgintea în acesta deosebire de direcţiune politică.

Conflictulŭ anglo-rusŭ

După cele mai nouĕ scirĭ, starea conflictului anglorusŭ nu s'a îmbunătăţitŭ nicĭdecum. O telegramă din Londra comunică, că guvernulŭ englesŭ n'a cerutŭ tocmai desaprobarea lui Komarov, ci o cercetare a sângerosului incidentŭ dela Ak-Tepe, ceea-ce Rusia a refusatŭ ḑicêndŭ, că acéstă cerere nu se unesce cu onórea militară a generalilorŭ sĕi. Rusia vrea cu orĭce preţŭ sĕ aibă Penḑdehulŭ şi cunoscutulŭ generalŭ englesŭ Hamley ne spune, că Ruşii câştigă prin acestŭ ţinutŭ: 1. Şoséua strategică spre Heratŭ, care duce de-alungulŭ văii Kuşk la unŭ defileu, a cărui eşire o formézǎ valea Heri-Rudului lângă Kuşanŭ. 2. Puterea de a ocoli defileulŭ din faţa Zulficarului, în casŭ când acesta s'ar ocupa pentru apĕrarea Heratului. 3. Dominaţiunea şoselei principale între Herat şi Balkh şi de acolo la Kabul, care trece prin Penşdeh. 4. Mijlócele, de a înaintá, prin folosirea aceleia, dela Marea caspică la Kabul. 5. Mai multe căi de munte, care ducŭ prin alte defileurĭ la Herat.

O telegramă din Londra anunţă, că Salisbury a criticatŭ aspru „politica esternă a lui Gladstone. Din acéstă critică suntŭ de accentuatŭ acele părţĭ, carĭ suntŭ îndreptate directŭ în contra guvernului rusescŭ, şi suntŭ cu atâtŭ mai interesante, cu câtŭ Salisbury e unŭ omŭ de statŭ, care în curêndŭ póte ajunge ministru preşedinte. Salisbury a ḑisŭ, că nimenea nu se mai îndoiesce despre aceea, cumcă Rusia vrea sĕ aducă pe Anglia într'o astfelŭ de posiţiune în India, încâtŭ Anglia sĕ fiă silită a lăsá Rusiei Constantinopolulŭ. Mai departe a ḑisŭ conducĕtorulŭ conservatorilorŭ: »Nu putemŭ nicĭdecum sĕ ne încredemŭ în asigurările şi promisiunile guvernului rusescŭ, căcĭ adeseorĭ, ba totdéuna guvernulŭ rusescŭ şi-a călcatŭ cuvêntulŭ.« Salisbury enumeră apoi asigurările rusescĭ în privinţa Mării caspice, a Chivei şi Mervului şi le resumă în urmă astfelŭ: »Idea mea, cum trebue sĕ procedemŭ cu Rusia, este următórea: Sĕ nu ceremŭ nicĭ o promisiune ce Rusia nu o póte împliní, ci sĕ spunemŭ Rusiei: că acesta orĭ acelŭ punctŭ este astfelŭ, că nu-ţĭ e permisŭ sĕ mergĭ acolo, şi în casŭ când totuşĭ mergĭ, atuncĭ nu vomŭ cruţá nicĭ banĭ nicĭ sânge, până când nu te veĭ retrage.«

Din Petersburg se scrie, că Katkov găsesce situaţiunea într'atâta limpede, întru câtŭ Rusia în puterea dreptului de rĕsboiu nu numai că póte, ci şi trebue sĕ ocupe teritoriulŭ din litigiu, fiindcă Afganii au provocatŭ ostilităţile şi au evacuatŭ teritoriulŭ. Lucrulŭ însĕ e complicatŭ prin aceea, că Englesii au ocupatŭ portulŭ Hamilton (Canada vestică), din care causă nu póte fi vorba de bune relaţiunĭ. Katkov cere, ca necondiţionatŭ Englesii sĕ renunţe la ocuparea acestui portŭ, căcĭ şi aşa Anglia fiindŭ isolată, se găsesce într'o situaţiune de totŭ neplăcută.

Totŭ din Petersburg se comunică, că în mai multe oraşe rusescĭ se adună banĭ pentru echiparea de corăbii corsare.

Foile din Berlinŭ, între carĭ şi »Nordd. Allg. Zeitung,« recunoscŭ înăsprirea cestiunei afgane, de când s'a primitŭ telegrama lui Lumsden. »Vossische Zeitung« e informată din Londra, că telegrama, ce a trimis'o cabinetulŭ englesŭ la Petersburg, cere în modŭ energicŭ satisfacţiune pentru ataculŭ făcutŭ asupra Afganilorŭ; unŭ rĕspunsŭ nesatisfăcĕtorŭ ar face inevitabilă ruptura cu Rusia.

Succesele ministerului Taaffe.

Fóia oposiţională »N. fr. Presse,« la finea unei periode de şése anĭ câtŭ a ţinutŭ senatulŭ imperialŭ séu parlamentulŭ pentru provinciile austriace, de când se află comitele Taaffe la cârma statului austriacŭ, face o seriósă apreţiare a tuturorŭ resultatelorŭ ce s'au obţinutŭ sub cârma lui Taaffe, care la inaugurarea ministeriului sĕu pusese în gura monarchului următórele semnificative cuvinte: »Deputaţii scumpului meu regatŭ alŭ Boemiei, ascultândŭ de apelulŭ meu, întrară cu toţii pe arena discuţiunilorŭ comune, cu tóte că ei au alte convicţiunĭ de dreptŭ şi suntŭ conduşĭ de alte vederĭ, şi acésta este unŭ mare progresŭ spre a ajunge la aceea împăcare şi înţelegere generală, care a fostŭ totdéuna ţinta dorinţelorŭ mele, şi Eu suntŭ condusŭ de cea mai viuă speranţă, că păḑindŭ toţĭ moderaţiunea şi respectândŭ unulŭ drepturile celuilaltŭ, deliberaţiunile Domniilorŭ Vóstre vorŭ puté atinge aceea ţintă chiar pentru consolidarea monarchiei şi pentru de a face ca tóte popórele sĕ îmbrăţişeze cu bucuriă constituţiunea.« Cu dreptŭ cuvêntŭ observă »N. fr. Presse,« că şése anĭ parlamentarĭ au trecutŭ şi încă cu deputaţĭ boemĭ în parlamentŭ şi ministeriu, şi totuşĭ discursulŭ tronului nu ne spune nimicŭ despre isbânḑile ce s'au obţinutŭ pe calea împăcării popórelorŭ învrăjbite şi neîndreptăţite. Cestiunea, că constituţiunea au primit'o tóte popórele, o trece cu o tăcere profundă, despre mulţămirea şi îngăduirea popórelorŭ tace ca pescele în apă. Mesagiulŭ dela 1879 a ḑisŭ în terminii cei mai măgulitorĭ, că deficitele se vorŭ delătura pe cale naturală, fără sĕ se facă nouĕ datorii şi fără sĕ se pună nouĕ dărĭ asupra poporului, dar de atuncĭ anŭ de anŭ s'au înmulţitŭ datoriile publice, măcarŭ că ne-amŭ bucuratŭ de cea mai mare pace. Apoi acuma mai pe urmă se ḑice, că prin bunăvoinţa parlamentului s'au votatŭ legĭ financiare, dară totuşĭ echilibrulŭ în finanţe încă nu s'a pututŭ dobêndi, ci acésta numai în viitorŭ se va puté într'adevĕrŭ realisa. Reforma impositelorŭ directe renoirea tractatelorŭ comerciale, reforma ordinii procedurii civile şi a dreptului penalŭ materialŭ, care la 1879 se puseseră ca nisce puncte cardinale ale legislaţiunei, nicĭ cu unŭ cuvêntŭ nu se mai pomenescŭ în atuculŭ mesagiu împĕrătescŭ. Legile ce le-a produsŭ parlamentulŭ în aceştĭ şése anĭ suntŭ de totului totŭ neînsemnate, aşa că de acelea s'au făcutŭ sub tóte guvernele.

Nu se póte face o critică mai bună şi mai adevĕrată a sistemului actualŭ, decâtŭ când asemenĭ discursulŭ tronului dela inaugurarea acestei sisteme cu discursulŭ tronului dela finea acestei periode. Acum se vede o pustietate întinsă şi o sĕrăciă luciă de fapte marĭ. In urmă ne spune guvernulŭ, că pe viitorŭ va merge totŭ pe cărările pe care a apucatŭ, ceea ce ne arată limpede că guvernulŭ n'are sĕ schimbe sistema politică actuală, numai câtŭ acéstă sistemă sĕ nu fie până în urma urmelorŭ fatală pentru popórĕ, şi pentru imperiu. La începutulŭ sistemului actualŭ, ministerulŭ ce se formase era unŭ ministerŭ imparţialŭ, dér cu timpulŭ a devenitŭ ministerulŭ maiorităţii slave clericale. Ministerulŭ actualŭ se bucură de graţia împărătéscă într'unŭ gradŭ ne mai pomenitŭ. Apoi chiar împĕratulŭ vĕḑêndŭ bine, că activitatea actualului guvernŭ sub firma lui Taaffe nu este bogată în fapte marĭ, îşĭ va fi ḑisŭ: sĕ-i mai dămŭ încă timpŭ, ca sĕ-şĭ pótă desvoltá activitatea sa într'o întindere mai mare. Decĭ dér lumea sĕ mai aştepte în pace şi în linişte, până vomŭ vedé ce ne mai aduce ministerulŭ pe căile apucate. Apoi dacă scopulŭ şi ţinta guvernului actualŭ au fostŭ dela începutŭ sĕ împace şi sĕ mulţăméscă pe tóte popórele, pentru ce nu caută sĕ-şĭ îndeplinéscă acestŭ frumosŭ şi greu angagiamentŭ, pentrucă imperiulŭ numai prin împăcarea şi mulţămirea tuturorŭ popórelorŭ, care îlŭ compunŭ, se póte consolida pe basele cele mai sigure şi mai puternice?

SCIRILE ȘILEI.

Sinodulŭ archidiecesanŭ gr. or. din Sibiiu s'a încheiatŭ alaltaerĭ printr'o cuvêntare a Escelenței Sale Metropolitului Mironŭ **Romanulŭ**, la carea a rĕspunsŭ în numele sinodului Ilustr. P. archimandritŭ **Nicolau Popea**.

—o—

Ministrulŭ de interne a anulatŭ hotărîrea comitatului Sibiiu, referitóre la reuniunea ardelénă de maghiarisare din Clușiu. Marele »patriotŭ« Tisza putea face altfelŭ?

—o—

Agio vamalŭ s'a stabilitŭ pentru luna Maiu cu 23%.

—o—

Fóia oficială unguréscă publică textulŭ maghiarŭ și latinŭ alŭ blanchetelorŭ pentru testimoniile de maturitate.

—o—

Ministrulŭ Tisza a primitŭ în audiență deputațiunea reuniunii centrale notariale, care i-a presentatŭ unŭ memorandŭ relativŭ la revisuirea legii comunale. Memorandulŭ cere între altele, ca sĕ se încredințeze notarilorŭ conducerea administrațiunii comunale. Ministrulŭ a declaratŭ, că deórece cunósce din experiență însemnătatea notarilorŭ pe terenulŭ administrativŭ, va face ca cererea lorŭ sĕ se ia în considerațiă, mai vêrtosŭ că se pregătesce tocmai acum revisuirea legii comunale.

—o—

In curêndŭ se vorŭ introduce unŭ nou felŭ de timbre și mărcĭ postale.

—o—

La tribunalulŭ din Brașovŭ e de ocupatŭ postulŭ de adjunctŭ cl. II în direcțiunea cărțilorŭ funduale.

—o—

Cu 1 Iunie n. vorŭ eși din circulațiă bancnotele vechĭ de 50 fl.

—o—

Direcțiunea poștelorŭ din Sibiiu face cunoscutŭ, că în Farkaștelche, comit. Albei de josŭ, e de ocupatŭ postulŭ de magistru postalŭ, pe lângă o cauțiune de 100 fl. Léfa anuală e de 120 fl., paușalŭ de cancelariă 40 fl., și pentru întreținerea comunicațiunei, prin cariolă, cu Blașiulŭ 360 fl. pe anŭ. Petițiunile se vorŭ înainta numitei direcțiunĭ în timpŭ de trei sĕptĕmânĭ.

—o—

Principii Carolŭ și Ferdinandŭ de Hohenzolern, nepoții Regelui României, au sositŭ în Bucrescĭ, spune »Rĕsboiulŭ.«

—o—

In Londra se cere la concerte sĕ se cânte imnulŭ rusescŭ și după ce se esecută, de regulă publiculŭ îlŭ flueră.

—o—

Din biografia lui C. A. Rosetti.

„Națiunea“, făcêndŭ biografia marelui bărbatŭ alŭ României, scrie despre activitatea ce a desvoltat'o elŭ dela 1877 încóce următórele:

Nimenĭ nu se mai îndoesce astăȘĭ, că acela care a contribuitŭ mai multŭ, ca armata română sĕ fie alăturĭ cu cea ruséscă în rĕsboiulŭ dela 1877, este Rosetti. In „Romanulŭ,« în conferințele politice, în întrunirĭ publice, elŭ fù acela, care cerù cu mai multă insistență, ca tênĕra nóstră armată sĕ fie pusă la încercare. Aparține istoriei sĕ judece, dacă bine séu rĕu a făcutŭ; ceea ce nu se póte însĕ contesta de nimenĭ, e că Rosetti nu s'a înșelatŭ asupra valorii soldatului românŭ. Eroismulŭ, de care a datŭ dovezĭ în luptele de peste Dunăre, a fostŭ admiratŭ de lumea întrégă, elŭ a făcutŭ ca privirile Europei sĕ se îndrepteze spre România, pe care până atuncĭ o necunoscea séu o disprețuia.

După terminarea rĕsboiului, când d. Ioanŭ Brătianu plecă cu d. M. Cogălniceanu la Berlin, pentru a asista la conferința ce trebuia sĕ decidă asupra modului cum sĕ se încheiă pacea definitivă, Rosetti făcù din nou sacrificiulŭ de a primi portofoliulŭ internelorŭ și interimulŭ presidenției Consiliului. Primulŭ sĕu actŭ, ca ministru, fù de a da ordinŭ prefecțilorŭ a se opune cu energiă propagandei întreprinse de Rușĭ printre poporațiunile rurale din țéră și de a face sĕ se ia mĕsurĭ militare, pentru ca linia de concentrare a armatei române sĕ nu fie violată de armata rusă, ale cărei mișcărĭ de înaintare deveniseră îngrijitóre.

Când congresulŭ dela Berlin îșĭ încheià lucrările și când armatele rusescĭ părăsiră țéra, cea dintêiu grijă a lui Rosetti fù de a se retrage și elŭ dela putere.

Retrasŭ din ministerŭ, C. A. Rosetti fu realesŭ președinte alŭ camerei deputaților. Modulŭ cum elŭ conducea desbaterile Camerei a rĕmasŭ de modelŭ tuturorŭ acelorŭ ce l'au succedatŭ. Elŭ prevedea totdéuna turnura ce trebuia sĕ o ia desbaterile, în urma vreunui cuvêntŭ aruncatŭ fie de pe banca ministerială, fie de pe aceea de deputatŭ, și, cu o măiestriă pe care nimenĭ n'a posedat'o ca dênsulŭ, făcea ca furtuna, ce era sĕ se nască, sĕ se liniștéscă mai înainte chiar de a isbucni. Creionulŭ lui Rosetti, pe care îlŭ lovia de tribuna presidențială în locŭ de clopoțelŭ, a rĕmasŭ proverbialŭ; când sub o altă presidențiă, se făcea sgomotŭ în cameră, glumeții îi cereau miraculosulŭ creionŭ pentru a liniști spiritele.

In timpulŭ acestei presidenții, Rosetti presentà Camerei unŭ proiectŭ de lege asupra libertății individuale, rĕmasŭ până așĭ nevotatŭ, și o propunere tinȘêndŭ a stabili eligibilitatea în magistratură, susținută în colónele »Românului« și într'o broșură de fiulŭ sĕu Mircea.

După retragerea d-lui Dumitru Brătianu dela ministerŭ, Rosetti primì încă odată — și acum pentru ultima óră — portofoliulŭ internelorŭ. Nicĭ de astă dată însĕ elu nu'șĭ păstră multă vreme portofoliulŭ. Reformele ce elŭ voì sĕ introducă în moravurile administrațiunei, neînduplecarea cu care voì sĕ lovéscă tóte abuzurile ce se făceau, grațiă influențelorŭ locale, îlŭ făcură nesuferitŭ maiorității și în Noemvre 1881 elŭ se retrase din ministerŭ.

Ca simplu deputatŭ, Rosetti continuă încă în timpulŭ sesiunei parlamentare din 1881—1882 a lupta pentru ajungerea țintei pe care o urmărea: emanciparea clasei muncitóre și productive și îndreptarea relelorŭ, a cărorŭ victimă era acéstă clasă. Réua-voință, cu care camerile liberale primiră mai tóte propunerile sale în acestŭ sensŭ, îlŭ măhniră atâtŭ de multŭ, încâtŭ, la finele sesiunei, îșĭ dete demisiunea și plecă din țéră. Realesŭ de două orĭ deputatŭ de către colegiulŭ Capitalei, Rosetti refuză de amêndouĕ orĭ mandatulŭ și nu consimțì a reveni în România, decâtŭ după ce camerile declarară că este necesitate de a se revizui Constituțiunea. Alesŭ deputatŭ alŭ Capitalei, elŭ venì în camera constituantă, unde luptà cu energiă chiar contra voinței amicului sĕu din copilăriă, d. Ionŭ C. Brătianu, pentru a face ca toțĭ alegĕtorii sĕ fie așeȘațĭ într'unŭ singurŭ colegiu.

Lupta cea mai înverșunată însă, ce elŭ o susținù în acéstă cameră, fù aceea pentru libertatea presei. Ca decanŭ alŭ ei, Rosetti o apĕrà, cum îșĭ apără leoaica puii, contra acelora carĭ, prin căi pieȘișe, voiau sĕ o știrbéscă. Grațiă lui numai, presa română póte astăȘĭ sĕ propage lumina și adevĕrulŭ cum îlŭ înțelege și fără teмere de loviturĭ.

Dacă Rosetti, în tótă viața lui, nu ar avea la activulŭ sĕu decâtŭ acéstă singură faptă, ea ar fi destulă, pentru ca recunoștința tuturorŭ sĕ'i fie asigurată.

Măhnitŭ din nou de cele ce vedea petrecându-se în camera constituantă, mai cu sémă pe la sfêrșitulŭ ei, Rosetti dimisionă împreună cu alțĭ colegĭ, retrăgêndu-se pe tribuna sa de Șiaristŭ. De pe acéstă tribună, elŭ nu încetă a vorbi poporului despre drepturile și datoriile lui.

In alegerile din urmă, Rosetti fù alesŭ deputatŭ alŭ Ploeștilorŭ; elŭ refusă însĕ a intra în Cameră, și nu primì nicĭ unŭ mandatŭ din câte i se oferise, decâtŭ atuncĭ când 'lŭ aleseră țĕranii din Argeșŭ.

Dar acum era bolnavŭ, și cu tótă dorința ce ar fi avutŭ de a mai lucra, nu mai putù. Chiar direcțiunea »Românului«, C. A. Rosetti fù silitŭ a o părăsi în mânile fiului sĕu Vintilă.

—o—

Procesulŭ din Deva.

(Raportulŭ specialŭ alŭ »Gaz. Trans.«)

Deva, 20 Aprilie 1885.

(Urmare și fine).

Procurorulŭ resumézà resultatulŭ pertractărei finale. Elŭ găsesce, că după ce adunarea a luatŭ conclusulŭ, prin care protesta în contra proiectului de lege pentru scólele medii, trebuia sĕ se disolve. Acusatulŭ însĕ, suindu-se pe tribună, a ținutŭ unŭ discursŭ de natură a irita pe cei de față în contra națiunii maghiare, și că prin urmare a agitatŭ. A amintitŭ cele petrecute la 1848 și a înșiratŭ întêmplările până în Șilele nóstre. A Șisŭ, că Ungurii în 1848 nu au învĕțatŭ destulŭ, cu tóte că urmările întêmplărilorŭ din acelŭ anŭ arŭ putea sĕ le dea destulă învĕțătură; că absolutismulŭ a fostŭ mai ușorŭ de suportatŭ, fiind că nu le-a atacatŭ Românilorŭ limba și naționalitatea, și nu le-a împedecatŭ desvoltarea lorŭ; că sub constituționalismulŭ maghiarŭ funcționarĭ nu se numescŭ dintre Românĭ; că guvernulŭ nu ține sémă de numĕrulŭ Românilorŭ, cari iau deopotrivă parte la sarcinile statului cu Maghiarii; că guvernulŭ nu respectéză legile aduse de dietă; că Românii suntŭ eschișĭ dela alegerea deputațilorŭ dietalĭ, dela oficii, și că Românii fiindŭ persecutațĭ de guvernŭ, le este amenințată naționalitatea.

Vorbindŭ acusatulŭ de patentele dela 1854 și 1860, de dietele dela 1863 din Sibiiu și dela 1865 din Clușiu, precum și de rescriptulŭ regescŭ din 1866, a ajunsŭ — Șice procurorulŭ — la numirea ministeriului ungurescŭ, sub care s'a adusŭ și art. de lege 44 din 1868. Despre acestŭ articulŭ acusatulŭ a Șisŭ, că prin elŭ s'au răpitŭ Românilorŭ și drepturile, pentru care luptaseră până atuncĭ. Acum Ungurii, prin proiectultŭ de lege a scólelorŭ medii, voiescŭ sĕ le ia Românilorŭ și scóla, dar ei nu o vorŭ da.

Din acestea procurorulŭ deduce, că acusatulŭ a avutŭ intențiunea sĕ agite în contra națiunii maghiare, precum s'a observatŭ iritațiune atâtŭ în decursulŭ adunării, câtŭ și după disolvarea ei, pentru că cei mai mulțĭ dintre participanțĭ au fostŭ țĕranĭ, ómenĭ neinteligențĭ.

Cumcă s'a produsŭ ură în contra Maghiarilorŭ, procurorulŭ amintesce, că consecințele acelei vorbirĭ s'au manifestatŭ în mai multe comune din fostulŭ comitatŭ alŭ Zarandului, unde mai mulțĭ indiviȘĭ au fostŭ dațĭ în judecată pentru agitare, așa că investigațiunea urméză și aȘĭ în Baia de Crișŭ. Pe martorii, carĭ prin deposițiunile lorŭ au arătatŭ, că agitațiune nu s'a produsŭ, procurorulŭ nu-i crede, și decĭ cere, ca conformŭ § 172, partea 2 a a cod. penalŭ acusatulŭ sĕ fie declaratŭ vinovatŭ și a-lŭ pedepsí cu închisóre de statŭ pe unŭ anŭ, 400 fl. amendă séu alte 40 de Șile închisóre, precum și la suportarea cheltuelilorŭ de judecată.

Apĕrătorulŭ Dr. Petco: Onoratŭ tribunalŭ! Inainte de tóte trabue sĕ mărturisescŭ, că m'a suprinsŭ susținerea acusei din partea onoratei procuraturĭ regescĭ; m'a suprinsŭ cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ din pledória d-lui procurorŭ m'am convinsŭ, că acela îi dă §-lui 172 alinea 2 din cod. pen. o interpretare de totŭ noue afirmândŭ, cumcă la delictulŭ de agitare nu e de lipsă sĕ se facă provocare directă pentru a excita ura contra unei naționalitățĭ séu confesiunĭ din țéră, — și numai acestei interpretărĭ sinistre potŭ sĕ-i atribuiu susținerea acusei din partea d-lui procurorŭ, care e chematŭ, ca aplicarea legii, în sensulŭ procedurei penale, sĕ o folosésca în asemenea modŭ pro și contra inculpatului. Acéstă interpretare nu are valóre, deórece alinea 2 a §-lui 172 nu se póte aplica fără de a nu se lua în considerare și §-ulŭ 171, căcĭ numai aceștĭ doi §§ la olaltă dau definițiunea corectă a delictului de agitare. E de lipsă sĕ vedemŭ decĭ, cum sună §-ulŭ 172 alŭ cod. pen.? §-ulŭ 172 partea a 2-a, la care se provócă procurorulŭ de statŭ, conține următórele disposițiunĭ: »că tocmai astfelŭ se pedepsesce și acela, care în modulŭ circumscrisŭ în §-ulŭ 171 provócă o clasă a poporațiunii, o naționalitate séu o confesiune la ură contra altei clase a poporațiunii, contra altei naționalitățĭ séu confesiunĭ, precum și acela, care agitéză contra unei instituțiunĭ de dreptŭ, de avere séu căsătoriă.« Acestŭ § dar în alinea citată, în cualificarea delictului respectivŭ se provócă expresŭ la modalitatea § lui 171, ér §-ulŭ 171 circumscrie modalitatea acésta în următórele: »dacă óre-cine în publicŭ într'o adunare prin graiu viu, prin rĕspândirea séu expunerea publică a unei tipăriturĭ, a unui manuscriptŭ séu expunerea unei desemnărĭ face provocare directă la sĕvêrșirea unei crime séu a unui delictŭ, se pedepsesce ca agitatorŭ, dacă crima séu delictulŭ s'a și întêmplatŭ.«

Din textulŭ acestorŭ §§. dar e evidentŭ, cumcă delictulŭ de agitare numai prin o provocare directă se póte comite, și nicĭ când prin o faptă indirectă.

Dacă cercetămŭ acum fapta inculpatului, nu vomŭ afla în vorbirea dênsului ținută la 10 Martie 1883 nicĭ o provocare directă, căcĭ enararea simplă a unorŭ întêmplărĭ istorice, fie acele de natură câtŭ de gravă, precum e citarea anului libertății 1848, și anume: cumcă Ungurii dela anulŭ acela nicĭ n'au învĕțatŭ și nicĭ nu au uitatŭ nimica, séu enararea plângerilorŭ Românilorŭ, că adecă legile, aduse în dieta Ungariei și sancționate de Maiestatea Sa, nu se respectéză nicĭ din partea guvernului, nicĭ din partea autoritățilorŭ publice, aceste expunerĭ, atâtŭ conformŭ actelorŭ de investigațiune, câtŭ și în deosebĭ din resultatulŭ pertractării finale de astăȘĭ, dar mai alesŭ din fasiunea martorilorŭ maghiarĭ și românĭ, s'a doveditŭ, că acele nu au conținutŭ nicĭ o agitare directă la ură contra naționalității maghiare. Din fasiunea unui martorŭ, care a fostŭ la aceea adunare în calitate de comisarŭ, s'a doveditŭ, că asupra lui ca Maghiarŭ a produsŭ óreșĭ-care iritațiune în ascultătorii românĭ. Din fasiunea altorŭ martorĭ s'a doveditŭ pe deplinŭ, cumcă vorbirea inculpatului nu a fostŭ de unŭ conținutŭ și de o natură, ca sĕ pótă stîrní ură în contra naționalității maghiare; și cumcă într'adevĕrŭ a și fostŭ așa, cea mai eclatantă dovadă e, că deși adunarea aceea a fostŭ compusă din 2000 de alegĕtorĭ românĭ venițĭ de pe teritoriulŭ comitatului Hunedórei, adunarea a decursŭ în cea mai mare liniște și în cea mai exemplară ordine.

Și cumcă vorbirea acésta nu a conținutŭ agitațiune în contra naționalității maghiare, suntŭ în stare a o dovedí prin o decisiune venită dela Curia reg. Ce e dreptŭ, decisiunea acésta nu se rapórtă la inculpatulŭ, ci la d. protopopŭ Ioanŭ **Papiu**, ca presidentŭ alŭ adunării din cestiune. Ea însă e adusă totŭ în causa acésta, și totŭ pe basa actelorŭ de investigațiune facută în acésta cestiune, și dacă îmĭ permite onoratulŭ presidiu, fiindu-mĭ la mână, o potŭ și cetí. (Aflându-se decisiunea curială și la actele de investigare, nu se citesce). Cumcă decisiunea acésta nu s'a estinsŭ și asupra faptului, cu care e inculpatŭ Dr. **Tincu**, nu este a se atribuí altei împrejurărĭ, decâtŭ împrejurării că esistândŭ două decisiunĭ dela două forurĭ și egalŭ sunătóre, recursulŭ d-lui inculpatŭ Dr. **Tincu**. pe basa procedurii penale austr., care și aȘĭ e în Ardealŭ în valóre, din acestŭ motivŭ s'a respinsŭ, fără a se hotărî în meritŭ.

Onor. tribunalŭ! După terminarea pertractării finale speramŭ, că pe basa resultatului obținutŭ în decursulŭ acesteia și cu decisiunea curială în mână, d-lŭ procurorŭ reg. va retrage acusa intentată d-lui Dr. **Tincu** și va cere însușĭ achitarea lui. Dar d-lŭ procurorŭ, în locŭ sĕ facă acésta, susține acusa adusă pe basa actelorŭ de investigare din cuvêntŭ în cuvêntŭ, așa precum aceea a fostŭ adusă înainte de pertractarea finală, fără a luá în considerare resultatulŭ acestei pertractărĭ si fără a ținé contŭ celŭ puținŭ de decisiunea Curiei, care espresŭ Șice, cumcă deși vorbirea d-lui Dr. **Tincu** ținută la 10 Martie 1883 conține unele acuse față cu guvernulŭ și nisce espresiunĭ mai aspre față cu națiunea maghiară, acele totușĭ n'au trecutŭ preste marginile legii, ci suntŭ a se considerá numai ca nisce espresiunĭ aspre provenite din convingere individuală, și ca atarĭ decĭ nu se potŭ priví și cualificá ca delictŭ de agitațiune.

Dar póte că d-lŭ procurorŭ nu a pututŭ retrage acusa și din acelŭ motivŭ, ca sĕ nu se desaprόbe pe sine însușĭ, căcĭ după părerea mea, acusa chiar dela începutŭ nu a fostŭ la locŭ, despre ce ne vomŭ convinge din procederea cu investigațiunea presentă. Investigațiunea s'a începutŭ nu dóră cu ascultarea acusatului, ci judele de instrucțiă a ascultatŭ mai înainte pre toțĭ martorii, carĭ au sciutŭ spune ceva agravantŭ contra acusatului, și numai după ce a terminatŭ ascultarea acestorŭ martorĭ, carĭ nicĭ

nu cunosceau limba română pe deplinŭ, a ascultatŭ pe acusatulŭ, ér după dênsulŭ şi pe martorii aceia, carĭ sciu limba română, carĭ au priceputŭ decĭ pre deplinŭ vorbirea d-lui Dr. Tincu şi au pututŭ sĕ mărturisésca adevĕrulŭ. Dacă însĕ judecătorulŭ de instrucţiă ar fi ascultatŭ mai ântêiu pre acusatulŭ şi după aceea pre martorĭ, şi convingêndu-se despre contraḑicerea ce există între fasiunea inculpatului şi a martorilorŭ, carĭ nu pricepŭ limba română, precum şi despre contraḑicerile ce există între fasiunile martorilorŭ, carĭ pricepŭ limba română şi a acelorŭ carĭ nu o pricepŭ, dacă ar fi confrontatŭ, conformŭ prescrierilorŭ procedurii penale, fasiunile ce diferiau — sunt pre deplinŭ convinsŭ, cumcă causa acésta nu ajungea la stadiulŭ acesta.

Adevĕrulŭ aserţiunii mele se constatéză pe deplinŭ din decursulŭ pertractării de astăḑĭ, căcĭ ascultându-se martorii, carĭ au fasionatŭ în contra d-lui Dr. Tincu în decurgerea investigaţiunii şi cu ocasiunea pertractării de astăḑĭ, nicĭ unulŭ nu a susţinutŭ, cumcă dl Dr. Tincu ar fi provocatŭ la ură contra naţionalităţii maghiare, ba spunŭ hotărâtŭ, vorbireă d-lui Tincu, astăḑĭ acusatŭ, — afară de martorulŭ Anton Csürös, — asupra lorŭ chiar ca Maghiarĭ n'a produsŭ nicĭ o iritaţiune, cu atâtŭ mai puţinŭ în ascultătorii românĭ, căcĭ strigările ce le-au auḑitŭ şi anume: „Nu primim“ »Nu suferim« „Aşa este«, nu le-au privitŭ de altceva, decâtŭ de espresiunĭ de plăcere séu neplăcere, dar nicĭdecum ca expresiunea oarecărei iritaţiunĭ. Ba unii martorĭ spunŭ şi aceea, că adunarea numerósă şi după încheierea şedinţei s'a împrăştiat cu cea mai mare linişte şi în cea mai exemplară ordine aşa, încât la o óră după închiderea şedinţei, pe stradele Devei nicĭ semnŭ n'a mai rĕmasŭ despre vre-o adunare de poporŭ atâtŭ de mare. Martorii românĭ unanimŭ au spusŭ, că nicĭ asupra lorŭ, dar nicĭ asupra adunării vorbirea d-lui Dr. Tincu nu a făcutŭ impresiune iritătóre. Au ḑisŭ însĕ şi aceea, că vorbirea d-lui Dr. Tincu nu a avut alt conţinutŭ, decât acela ce se aude în tóte ḑilele în mai aspră ediţiune în tóte foile politice.

Mai ḑice dl procurorŭ în motivarea acusei sale, cumcă dl Dr. Tincu e vinovatŭ de delictulŭ agitării, pentrucă dênsulŭ vĕḑêndŭ că adunarea e compusă din unŭ publicŭ neinteligentŭ, ba aşa ḑicêndŭ plebe, vorbirea dênsului a fostŭ calculată şi adresată mai multŭ la acéstă parte a publicului, contândŭ pe neinteligenţa acestorŭ ómenĭ, în carĭ mai uşorŭ póte sĕ producă iritaţiune.

Onor. tribunalŭ! La partea acésta a motivării am sĕ observŭ numai atâta, cumcă inteligenţa şi cultura nu e de a se căuta în pantalonĭ, cióreci séu şubă, ci în mintea şi inima omului, pentrucă noi amŭ experiatŭ, cumcă chiarŭ o adunare constatătóre din bărbaţĭ îmbrăcaţĭ în haine vinete s'a terminatŭ într'unŭ modŭ, care a doveditŭ, că n'a fostŭ compusă din ómenĭ inteligenţĭ. Noi suntemŭ mândri şi ne fălimŭ cu aceea, cumcă deşi adunarea nóstră a fostŭ compusă din 2000 alegetorĭ, cu puţină excepţiă toţĭ în cióreci şi şubă, aceea s'a sfĕrşitŭ într'unŭ modŭ, care a doveditŭ cumcă a fostŭ compusă numai din inteligenţĭ, şi că prin urmare a pututŭ sĕ pricépă aceea ce a vorbitŭ dl Dr Tincu.

Onoratŭ tribunalŭ! mĕ rogŭ sĕ nu căutaţĭ delictŭ de agitare, unde lipsesce cu totulŭ obiectulŭ aceluia, şi sĕ nu aflaţĭ acolo iritaţiune, unde a domnitŭ cea mai mare linişte şi cea mai exemplară ordine, ér cumcă cererea mea va afla ascultare, îmĭ este destulă garanţiă cunoscuta înţelepciune, jurisprudenţa şi iubirea de dreptate a d-vóstrĕ. Dreptŭ aceea în speranţă şi deplină convingere, că Onoratulŭ tribunalŭ în causa presentă nu va afla delictŭ de agitare, nu mĕ folosescŭ de dreptulŭ a enara împregiurările atenuante ce există pentru dl Dr. Tincu, ci mĕ rogŭ: ca Onoratulŭ tribunalŭ sĕ binevoiască a achita pe d-l Dr. Avramŭ Tincu de sub acusa delictului de agitare şi prin sentinţă sĕ 'lŭ declare în sensulŭ §. 288 alŭ procedurii penale austriace de: nevinovat.

Acusatulŭ Dr. A. Tincu, cerêndŭ cuvêntulŭ după apĕrătorŭ, desvóltă motivele discursului sĕu, pentru care trebue sĕ se justifice aḑĭ. Aceste motive dovedescŭ, că dênsulŭ n'a fostŭ condusŭ decâtŭ de intenţiunĭ în adevĕrŭ patriotice. Dela 1867 încóce Românii se vĕdŭ totŭ mai multŭ desconsideraţĭ în drepturile lorŭ, chiar legea de naţionalitate esistentă, cu care voiau sĕ ne mulcoméscă, este desconsiderată şi călcată în picióre.

In dieta din 1861, în 22 Maiu, fiindŭ minstrulŭ de acumŭ Trefort deputatŭ a dechiaratŭ, că dênsulŭ nu voiesce a împedecá desvoltarea celorlalte naţionalităţĭ, fiindcă asuprirea lorŭ ar fi o politică rea şi fără scopŭ. Românii sĕ 'şĭ pórte afacerile lor în limba lorŭ maternă, în scólă sĕ se folosésca de limba lorŭ. Eu onorezŭ desvoltarea internă a popórelorŭ tocmai ca şi religiunea în care statulŭ nu are dreptŭ a se amestecá.

In anulŭ 1872 deputatulŭ Fr. Deak a declaratŭ: „Sĕ ne aducemŭ aminte cu câte greutăţĭ amŭ luptatŭ în tinereţe, fiindŭ siliţĭ a studiá într'o limbă străină, şi cu câtŭ îi este tinerimei aḑĭ mai uşorŭ, că studiază în limba sa maternă. Acésta are valóre şi pentru naţionalităţĭ. Décă le-amŭ silí a'şĭ trimite copiii în şcolĭ unguresci, atuncĭ amŭ face imposibilŭ progresulŭ tinerimei lorŭ; părinţii arŭ chieltuì în zadar şi copii şi-arŭ perde numai timpulŭ. In genere, dacă voimŭ sĕ câştigămŭ naţionalităţile, acésta nu trebue sĕ o facemŭ aşa, ca sĕ le maghiarisămŭ cu orĭ-ce preţŭ, ci numai aşa ca sĕ le facemŭ plăcute referinţele nóstre.« Pentru că douĕ lucrurĭ le vĕdŭ limpede cu ochii: a le şterge de pe faţa pământului ar fi o barbariă şi atuncĭ când nu ar fi aşa numeróse; fiind dar imposibilŭ a le nimicí, a ni le face inimice nu este în interesulŭ nostru.

Cu totulŭ altfelŭ a vorbitŭ mai târḑiu d. Trefort ca ministru. In epistola sa din 4 Iuliu 1883, îndreptată către episcopulŭ Szabo cu ocasiunea decorării acestuia, scrie lăudându-lŭ: »D-ta scii sĕ pui în cumpĕnă dréptă recerinţele naturale ale poporului d-tale cu postulaţele bisericei catolice şi cu ale statului maghiarŭ, pentru că Il. Ta scii că în Ungaria unŭ statŭ poliglotŭ este imposibilŭ.«

Se vede din însuşĭ părerea schimbată a ministrului Trefort, care altfelŭ vorbea la 1861 şi altfelŭ la 1883, câtŭ de mare trebuie sĕ fie aḑĭ desconsiderarea naţiunei române. Ca unŭ fiu alŭ acestei naţiunĭ asuprite şi prigonite nu puteamŭ sĕ nu'mĭ rĕdicŭ vocea pentru a apĕra interesele ei de cultură şi de viaţă, ce le vedeam în mare mĕsură ameninţate.

In urma acéstă tribunalulŭ s'a retrasŭ spre consultare. După o jumĕtate de óră judecătorii au apĕrutŭ érăşĭ în sală şi preşedintele a publicatŭ sentinţa prin care tribunalulŭ din Deva pe basa § 288 alŭ procedurei penale, în lipsa faptului obiectivŭ declară pe d. Dr. Avramŭ Tincu din Orăştiă **nevinovatŭ** de delictulŭ de agitare.

——o——

Unŭ altŭ procesŭ pentru „agitare.“

Deva, 23 Aprilie 1885.

Imediatŭ după procesulŭ d-lui Dr. Tincu, adecă în în 21 Aprile a. c., s'a pertractatŭ în Deva unŭ altŭ procesŭ pentru „agitaţiune«, alŭ lui Ioanŭ Ioanoviciu, parochŭ gr. or. în Hĕrĕu.

Acestŭ bravŭ şi zelosŭ preotŭ a fostŭ acusatŭ, că ar fi provocatŭ pe sătenii credincioşĭ, în biserică, ca sĕ nu-şĭ mai dea copiii la scóla ungurésca reformată, unde învaţă greu, ci sĕ-i trimită la scóla românéscă din Hĕrĕu. Intre altele sĕ fi afirmatŭ părintele Ioanoviciu, că ómenii sĕ-şĭ aducă numai aminte câte au suferitŭ dela Ungurĭ în 1848.

Părintele Ioanoviciu a negatŭ, că s'ar fi folositŭ de cuvintele din susŭ, dar mărturisesce, că a admoniatŭ pe sătenii românĭ de a'şĭ da copii la scóla română şi a adausŭ, că se miră cum dênşii, carĭ se plângŭ de nedreptăţile unguresci, îşĭ trimitŭ copii mai bucurosŭ la scóla maghiară.

Unii din martorĭ au fasionatŭ în modŭ agravantŭ contra acusatului, susţinêndŭ că ar fi vorbitŭ de jugulŭ dela 1848 ş. a.; cu deosebire fostulŭ învĕţătorŭ Ioanŭ Munteanu, omŭ făr' de cualificaţiune, care s'a făcutŭ duşmanŭ preotului acusatŭ pentrucă nu l'a părtinitŭ la alegere, din care causă elŭ (învĕţătorulŭ) l'a şi denunţatŭ.

Pe basa fasiunărei acestorŭ martorĭ, tribunalulŭ a condamnatŭ pe părintele Ioanoviciĭ în înţelesulŭ §-lui 172 cod. pen. le o lună închisóre, 20 fl. amendă şi la plata speselorŭ procesului.

Resultatulŭ acestui procesŭ a făcutŭ o impresiune fórte durerósă asupra Românilorŭ de aicĭ, carĭ stiméză pe preotulŭ Ioanoviciu ca pe unŭ omŭ onestŭ şi Românŭ bunŭ. Durerea e cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ chiar unŭ Românŭ a fostŭ vipera, care a denunciatŭ din ură personală pe bietulŭ preotŭ.

Dómne, când ne vei scăpá de patima órbă a unora, cari nu vĕdŭ decâtŭ numai duşmanĭ în toţĭ căţĭ apĕră interesele naţionalităţii române, şi de miserabilitatea acelorŭ creaturĭ din sînulŭ nostru, cari se degradă a jucá rolulŭ mârşavŭ de denunciantĭ contra propriului lorŭ sânge!

——o——

Publicămŭ corespondinţa de mai josŭ, aşteptândŭ informaţiunĭ sigure, carĭ dorimŭ sĕ desminţă faimele despre care vorbesce:

Budapesta, 23 Aprilie 1885.

Stimate domnule Redactorŭ! In cercurile junimei române din Pesta circulă o faimă cu totulŭ nefavorabilă în privinţa câtorva tinerĭ rătăciţĭ din Cluşiu, carĭ s'arŭ fi înscrisŭ la reuniunea de maghiarisare. Noi nu o credemŭ acésta, căcĭ nu ne putemŭ închipuí sĕ esiste nisce tinerĭ atâtŭ de netrebnicĭ, ca sĕ-şĭ dicteze eĭ însişĭ sentinţa de mórte, dacă nu vomŭ admite că le lipsesce o dógă. Deórece însă faima e în continuu susţinută, rugămŭ pe fraţii din Cluşiu, ca sĕ ne informeze positivŭ, şi dacă e adevĕratŭ, sĕ ni-i arate cu numele căcĭ astfelŭ de bidigănii nu voimŭ sĕ suferimŭ în mijlocul nostru, nicĭ sĕ mai avemŭ legăturĭ cu dênşii.

Pe aicĭ indignaţiunea e mare. Voila.

——o——

Poveţe pentru economii de vite.

Deva, 23 Aprilie 1885.

Ĕră au sositŭ muscele (góngele) Columbace, şi tocmai în timpulŭ sĕmĕnăturii de porumbŭ (cucuruzŭ). Rĕulŭ fiindŭ mare, le dau economilorŭ de vite următórele poveţe, spre a scăpa vitele de acestŭ flagelŭ.

1. Sĕ se cumpere uleiu de terpentinŭ şi de rapiţă, sĕ se amestece laolaltă intr'o sticlă, apoi sĕ se ia o cârpă, şi cu acésta sĕ se ungă vita pe sub pântece şi peste totŭ pe unde se punŭ acele musce. Dacă însĕ muscele vorŭ bântui cumplitŭ vitele, sĕ se afume vitele cu gunoiu aprinsŭ ce se va aşeḑa într'o ólă; în modulŭ acesta de vorŭ fi muscele columbace ca plóia, nicĭ una nu se va pune pe vită.

2. Pentru durerea de picióre la vite recomandŭ oţetŭ de vinŭ cu pămêntŭ galbenŭ.

3. Pentru albéţă la vite recomandŭ a se cumpĕră din farmaciă 2 unţii dŭ apă destilată şi 1 unţiă de oţeţŭ de plumbŭ; apoi sĕ cumperĭ unŭ proşcătorŭ (injectorŭ) şi cu acesta de 2 orĭ pe ḑi sĕ se înprósţe vita în ochiŭ; astfelŭ în 3—4 ḑile îi trece.

4. Dacă vita e umflată de lucernă orĭ trifoiu, se ia o mână de varŭ stinsŭ şi amestecatŭ cu apă sĕ se dea vitei, după aceea sĕ i se mai dea ca unŭ jumĕtate de pacharŭ de uleiu de rapiţă, ca sĕ 'i potolésca arderea varului pe grumaḑŭ.

N. Oprea.
economŭ de vite.

——o——

Mulţămită publică

Onorobila Adunare generală a acţionarilorŭ institutului de creditŭ şi de economii »Albina« din Sibiu, în şedinţa sa din 27 a l. tr. a binevoitŭ a vota din cuota de binefacerĭ resultată din bilanţulŭ anului 1884 o sumă de 30 fl. v. a. dreptŭ donaţiune pentru societatea de lectură »Petru Maiorŭ“ a tinerimei române din B. Pesta.

Pentru acéstă faptă mărinimósă, ne permitemŭ cu intimă recunoscinţă a aduce şi pe calea acésta adâncă simţita nóstră mulţămită.

Budapesta, 20 Aprile, 1885 n.

Pentru societate:

Sebastian Olariu. preşedinte.
Basile Bologa. cassar şi secr. subst.

——o——

TELEGRAME PARTICULARE ALE „GAZ. TRANS.«

Pesta, 25 Aprilie. — „Viitorulŭ“ apare astăḑĭ pentru cea din urmă óră.

(Fie'i ţĕrina uşóră! — Red.)

Pesta, 25 Aprilie. — Scirile din Londra şi Petersburg oferă puţină speranţă de pace.

——o——

BIBLIOGRAFIA.

Icóna sufletului, carte de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ, elucrată din St. cărţĭ canonice, şi se află de vêndare la autorulŭ Vasiliu Patcaşiu, preotŭ gr. cath. în Er Hatvan, p. u. Tasnád-Szántó, cu preţulŭ de 45, 55 şi 75 cr. câte unŭ esemplarŭ; dela 10 es. unulŭ gratuitŭ. Acéstă cărticică de 138 pag. adjustată frumosŭ, pe lângă indicarea tipicului la locurile concernente, cuprinde: Rugăciunĭ de diminéţă. Rug. la mânecatŭ şi cântările usitate împreună cu 4 catovasii, celea 11 luminătóre (svetilne) şi Laudele după tóte 8 versurile cu tóte stichurile şi la fine Apostolu deplinŭ. — La liturgiă: rugăciunĭ şi cântărĭ pentru tóte momentele împreună cu Trop. Născĕtórei dela tóte 8 versurile, cari se cântă după Fericirĭ, ér la fine când se face parastasulŭ, o rugăciune pentru rĕposaţĭ. — La înseratŭ (vecernia): tóte cântările după celea 8 versurĭ, cu tóte stichurile şi stichóvnele. Rugăciunĭ de séră. Invĕţătura despre esaminarea consciinţei înainte de mărturisire şi la primirea s. cuminecăturĭ. Rugăciunĭ şi canonŭ la s. mărturisire şi s. comuniune. Canonŭ de mângăere. Mai multe rugăciunĭ ocasionale. Indreptariu la punerea catavasielorŭ pe anulŭ întregŭ. Cântările şi Apostolulŭ dela înmormêntarea cea mare. Douĕ versurĭ: unulŭ către d. I. Cristosŭ, care se cântă în sĕptĕmâna patimilorŭ, altulŭ „Imnŭ« ce se cântă la mormêntŭ şi în fine pricesne ocasionale.

Abecedarŭ ilustratŭ, după sistemulŭ scriptolegŭ pentru învĕţarea vorbirii, a scrierii şi a cetirii, de Dometiu Dogariu, învĕţătorŭ dirigentŭ la scóla normală din Satu-lungŭ în Săcele. Opŭ aprobatŭ de ministerulŭ cultelorŭ şi instrucţiunii publice ca carte didactică pentru scólele primăre urbane şi rurale de ambe sexe. Partea I şi II. Editura librăriei S. Samitca, Craiova-Braşovŭ 1885. Preţulŭ 12cr. séu 25 banĭ.

——o——

Asigurarea lui Emericŭ Gazdag. Din Szolnok i se scrie lui »Pesti Napló« la 13 l. c.: Nu va fi fără interesŭ sĕ amintimŭ, că Emericŭ Gazdag, care fù omorîtŭ, s'a fostŭ asiguratŭ în Iunie a. t. prin Agenţia generală din Szolnok a societăţii „Assicuraţione Gnerali« din Triestŭ cu 15,000 fl. contra nenorocirilorŭ corporale. Dupăce dênsulŭ a fostŭ omorîtŭ, societatea plăteşte, conformŭ condiţiunilorŭ contra nenorocirilorŭ corporale, posesorului poliţei suma asigurată de 15,000 fl., pentru care în fiecare anŭ s'a plătitŭ ca premiu numai 17 fl. 70 cr. Emericŭ Gazdag era o persónă cunoscută în comitatulŭ nostru. In timpulŭ provisoriului era jude în Szolnok. — Scirea lui »Naplo“ se baséză pe adevĕrŭ. Precumŭ auḑimŭ din părţĭ competente, Emericŭ Gazdag scosese dela agentura din Szolnok, care fù înfiinţată de către societatea de asigurare în contra nenorocirilorŭ corporale, o poliţă de 15,000 fl. pentru casŭ de mórte şi una pentru casŭ de invaliditate, plătindŭ în decursŭ de doi anĭ câte 18 fl. pe anŭ. Printr'o jertfă atâtŭ de mică se póte aşa dar asigura însuşĭ séu celŭ puţinŭ familia în contra urmărilorŭ economice ale nenorocirilorŭ corporale, cărora este espusŭ chiar şi celŭ mai precautŭ omŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Publicaţiune! 1—2

Têrgulŭ de ţéră celŭ mai aprópe a St. George" în comuna **Lipova** comitatulŭ Timişórii se va ţiné în **3 Maiu** a. c. st. nou; éră **têrgulŭ de vite** se va începe cu 2 ḑile mai înainte.

Lipova în 20 Aprilie 1885.

Primăria (Antistia) comunală.

3—3

Publicaţiune.

Duminecă în 21 Aprile 1885 st. vechiu la 10 óre înainte de amiaḑi, sě vorŭ vinde prin licitaţiune — şi décă nu sě vorŭ afla cumpěrătorĭ — sě vorŭ arênda pe unŭ anŭ: „grădinile Bisericei St. Nicolae de aci; aflătóre pe calea adêncă în Suburbiu Scheiu."

Licitaţiunea sě va ţinea în Casa de Şedinţe a Bisericei amintite, şi condiţiunile sě află până atuncĭ la Epitropulŭ I. A. Navrea, Suburbiulŭ Scheiu în Braşovŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirběu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirběu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.